

Broj: 03-031-400/04
Datum, 05.03.2004. godine

MIŠLJENJE

u vezi upita o obaveznosti upisa u sudski registar promjene u vlasništvu na akcijama banke po osnovu trgovanja na berzi

Stavom 2. člana 1. Zakona o bankama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br: 44/03) je propisano da se banka osniva i posluje kao akcionarsko društvo. Kako se radi o posebnom zakonu (lex specialis) u odnosu na Zakon o preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srpske, "broj: 24/98, 62/02 i 38/03), onda se u slučaju kolizije između odredaba ovog zakona i Zakona o preduzećima, primjenjuje ovaj zakon. Međutim na pitanja koja nisu regulisana ovim zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o preduzećima, kako zajedničke odredbe (član 1.-100.) tako i odredbe o akcionarskom društvu (član 183.-326.) jer se radi o opštem (generalnom) zakonu koji se odnosi na sve vrste preduzeća među kojima su i akcionarska društva. Ista je pravna situacija, kada se radi o emisiji akcija, trgovanju i registraciji kod Centralnog registra, dakle primjenjuje se Zakon o hartijama od vrijednosti ("Službeni Glasnik Republike Srpske", broj: 4/02-Prečišćeni tekst) i Zakon o centralnom registru ("Službeni glasnik Republika Srpska", br.24/98), ako Zakonom o bankama nije drugačije regulisano. Budući da Zakon o bankama ne reguliše ova pitanja, mjerodavne su odredbe citiranih zakona i propisa donesenih od strane Komisije i Centralnog registra za njihovo sprovođenje.

U skladu sa navedenim propisima, za upis promjene vlasništva na akcijama akcionarskih društava u Centralni registar, kao rezultat trgovanja na berzi i drugim uređenim javnim tržištima, nije potreban prethodni upis ovih promjena u sudski registar. Ovo iz razloga što se trgovanjem ne vrši promjena ni uloga ni osnovnog kapitala, nego samo vlasnika uloga u cjelini ili delimično zavisno od broja akcija koji se prodaje odnosno kupuje na berzi, čime se ne dira u integritet kapitala.

U prilog naprijed navedenog ide i činjenica što Zakon o preduzećima, kada se radi o osnovnom kapitalu akcionarskih društava, propisuje obavezu upisa u sudski registar samo promjena u njegovoj visini, kao što je povećanje i smanjenje osnovnog kapitala (član 284, 290. i 300. Zakona o preduzećima). Kako prema odredbi člana 327. stav 2. Zakona o preduzećima, član društva s ograničenom odgovornošću stiče udio u društvu srazmjerno vrijednosti uloga, dok prema članu 185. i 200, u vezi sa članom 183. istog zakona, akcionari stiču akcije po osnovu svog uloga, to se odreda člana 67. Uredbe o upisu u sudski registar promjene osnivača i osnivačkog udjela odnosi na društva sa ograničenom odgovornošću, a ne i na akcionarska društva. Ovo je logična posljedica definicije akcije kao hartije od vrijednosti u smislu člana 3. i 4. Zakona o hartijama od vrijednosti čija je bitna karakteristika prenosivost, dok udio prema definiciji iz stava 3. člana 327. Zakona o preduzećima, ne može biti izražen u akcijama i ograničene je prenosivosti.

Imajući u vidu naprijed navedene propise i frekventno tržište hartija od vrijednosti, Komisija je mišljenja da ne postoji zakonska obaveza za upis u sudski registar promjene vlasnika akcija, što se odnosi i na banke kao akcionarska društva. Stoga se prava iz akcija stečenih kupoprodajom na berzi stiču danom upisa u Centralni registar, u skladu sa članom 8. Zakona o hartijama od vrijednosti. Prema tome, izvod iz Centralnog registra je mjerodavan za dokazivanje vlasništva za sve potrebe, pa tako i knjigu akcionara.

P r e d s j e d n i k
Komisije za hartije od vrijednosti
Republike Srpske
Branka Bodroža, s.r.